

SM-TECKEN PÅ KÖPET

Hedemora-Bertil vann natt-SM i gammal god stil

Vår kanske mest framgångsrike orienterare i modern tid krönte sin karriär med en välförtjänt guldmedalj i VM-stafetten 1966. När det målet var nått ville han ta det lite lugnare, men Bertil Norman från IFK Hedemora, som det här handlar om, har i alla fall fortsatt att tävla. Som 39-åring slog han till igen och hemförde sin tredje natt-SM-seger, och om den regniga SM-tävlingen berättar den säkre dalkarlen följande:

LÄT MIG FÅ SÄGA DET med en gång: det var flera lyckliga omständigheter som gjorde mig till svensk nattmästare i år. För det första att jag över huvud taget blev uttagen i dalatruppen, det skedde mest på nåder — eller på gamla meriter, om man så vill. Min avsikt hade varit att försöka kvalificera mig just för natt-SM men när det var dags för natt-DM, som ju är sista tävlingen att kvala på, visade det sig att anmälningarna till SM skulle vara inne före den tävlingen. På så sätt blev jag uttagen utan att ha sprungit ett enda nattlopp under hösten. Tack, UK, att jag fick förtroendet ändå!

Säsongen hade över huvud taget varit besvärlig, enbart bekymmer att finna rytmen. Förr brukade man alltid ha knep att ta till då det bar emot men nu gick det mest illa. När jag åkte ner till SM-veckan, visste jag i alla fall att just i Uppland skulle min chans finnas med den mycket besvärliga terrängtyp som passar min metod och stil. Dagens elitlöpare kör mera på improvisation och behöver mera stöd av kartan och framförallt kurv bilden, och jag hade mina förningar om att detta skulle bli svårt i den här låglänta och diffusa terrängen.

TUR MED LOTTNINGEN hade jag, fick nr 14 och gav mig ut rätt långt före det seedade elitfältet. Och ett plus var det onekligen att för första gången ställa upp utan att vara omnämnd i favoritsammanhången.

Om jag nu aldrig känt mig så osäker före en SM-tävling som denna så släppte

den där osäkerhets känslan när jag joggade omkring före start. När jag fick kartan »tog det» direkt, jag hann ögna igenom banan, såg att det var mycket skogslöpning och blev faktiskt med ens en stor optimist med aningen av en tanke på seger rentav. Jag hade också den goda bakgrunden att ha varit nere i Uppland och tävlat och tränat en hel del tidigare under säsongen.

KONTROLL 1: mellan höjderna. Inga vägval att grunna på, på med dosan för att hamna ute på stigen strax före kontrollen. Ett par koll på kartan, det stämde fint och strax efter stigen kom lilla höjden rakt fram och lyktan dök upp. Fin öppning.

Kontroll 2: Dosan på S och ut på kärrvägen, den till höger. Stannade och mätte avståndet från kröken till slutet på ängsmarken, följde höjdfoten fram till ängsmarken och löpte ner i hörnet. En koll på kompassen och samma riktning som tidigare. Stötte efter 200 m mot höjden, fick tag på lilla mossen och kom ut i en större, som var tätbevuxen och svårorienterad. Mätte till kontrollen och höll i stort samma riktning, hann uppmärksamma en stor sten på sträckan men var inte säker vilken av de två på kartan som jag sett. Då stegen var ute stod jag där med lyktan framför mig i mossen.

Till tredje gick det förstås att chansa på höger- eller vänstervägval, men jag tyckte inte att någondera föreföll tilltalande. Nej, dosan på V och rakt på, stegräknaren gick för fullt. Kollade bäcken och ägan och hade turen hamna i

Resultat vid natt-SM för herrar 1968

Tävlingssledare för natt-SM för herrar, damer och äldre juniorer var Sven-Erik Lindberg samt banläggare Elner Marsh. Herrarnas bana mätte 11 750 meter och hade 9 kontroller, damernas bana var 6 950 meter och hade 8 kontroller samt äldre juniorernas bana 9 300 meter med 7 kontroller.

Plac.	Namn och förening	Distr.	Kontrolltider till									Sluttid
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1)	Bertil Norman, IFK Hedemora.....	3	6	10	11	28	5	18	9	4	4	1.36.10
2)	Per I. Möllberg, IK Viking, Hagfors.....	19	7	10	13	20	7	21	9	6	4	1.38.00
3)	Kurt Boström, OK Fyrislamm, Uppsala.....	18	6	11	11	21	6	20	10	5	7	1.38.02
4)	Håkan Rystedt, Stora Tuna IK.....	3	7	11	11	23	6	21	12	3	3	1.38.35
5)	Harry Söderberg, IFK Strängnäs.....	17	6	12	11	23	6	19	10	3	7	1.38.39
6)	Sven Falkman, Örskullunga FK.....	14	7	10	11	21	8	21	11	5	5	1.40.14
7)	Hans Ekberg, Arboga OK.....	22	11	13	10	23	6	19	10	3	4	1.40.34
8)	Anders Johansson, Avesta OK.....	3	6	11	12	22	9	22	9	5	5	1.42.32
9)	Ove Bylund, Brännans IF, H-sund.....	23	8	11	13	23	10	20	10	4	4	1.44.03
10)	Gösta Kullgren, Hylte OK.....	8	7	13	11	21	8	21	11	7	4	1.44.21
11)	Ingemar Hedén, Enebybergs IF.....	16	12	14	12	24	8	17	10	3	3	1.44.24
12)	Åke Johansson, Gällstads IF.....	21	6	13	12	25	9	22	10	4	3	1.45.05
13)	Lars Weidås, Eskilstuna OK.....	17	8	12	12	24	11	20	10	3	4	1.45.12
14)	Erik Näsman, Norrköpings AIS.....	24	7	13	11	25	9	22	10	4	4	1.46.20
15)	Sivert Axelsson, Västerås OK.....	22	8	14	11	24	8	22	10	4	4	1.46.41
16)	Tord Rådberg, Vaddö IF.....	18	8	13	11	23	6	21	15	4	4	1.46.43
17)	Kurt Halvarsson, Östersunds SK.....	10	10	12	13	23	10	20	10	4	3	1.46.54
18)	Björn Nordin, Gustavsbergs IF.....	16	6	18	14	23	6	21	12	3	3	1.47.43
19)	Hans Carlsson, Stockholms-Polisen.....	16	7	17	11	26	6	19	9	7	5	1.48.18
20)	Arne Svensson, OK Vetlanda.....	15	8	12	11	23	10	22	12	4	5	1.48.21
21)	Stefan Persson, Rehns BK, Bollnäs.....	9	6	12	14	33	7	17	12	3	4	1.48.57
22)	Sven Olophzon, Fjärrås AIK.....	8	7	13	10	29	4	21	14	5	5	1.48.55
23)	Karl Johansson, IFK Hedemora.....	3	6	13	12	29	9	21	9	4	5	1.48.58
24)	Christer Sundström, Sala OK.....	22	8	13	10	31	6	21	11	4	4	1.49.23
25)	Olle Morelius, Stora Skedvi IK.....	3	6	14	19	20	6	23	15	3	3	1.50.15
26)	Håkan Gustafsson, Boxholms OK.....	24	6	17	11	25	8	21	11	8	3	1.50.56
27)	Sören Runesson, Järfälla OK, Jakobsb.....	16	9	15	14	23	7	21	12	5	4	1.51.08
28)	Lars Törngren, IFK Ronneby.....	1	10	17	11	24	7	24	10	3	4	1.51.23
29)	Bengt Karlsson, Boxholms OK.....	24	7	13	13	25	7	24	10	5	6	1.51.46
30)	Björn Ekblom, Skogsstufvans OK, Sthlm.....	16	13	13	13	27	6	19	11	5	4	1.52.28
31)	Roland Nilsson, Eksjö SOK.....	15	7	15	15	21	8	21	11	5	9	1.52.56
32)	Bertil Esberg, IFK Umeå.....	20	7	17	16	25	8	21	10	4	4	1.53.00
33)	Tore Hämphälä, Vittjärvs IK.....	12	7	12	15	26	9	25	11	4	4	1.54.03
34)	Jerry Hagberg, IK Ymer, Borås.....	21	11	12	11	26	8	23	11	4	7	1.54.32
35)	Folke Björkman, Avesta OK.....	3	6	13	12	29	10	22	12	4	5	1.54.43
36)	Bengt Nordlund, Vibyggerå SK.....	23	10	17	14	23	6	21	15	5	4	1.55.51
37)	Lars E. Hult, Rotebro IS.....	16	8	18	13	26	6	25	13	3	3	1.56.34
38)	Gösta Lundkvist, OK Tyr, Karlstad.....	19	6	12	10	39	7	21	12	4	5	1.57.17
39)	Lars Andersson, Fjärrås AIK.....	8	7	12	14	31	7	24	10	5	6	1.57.36
40)	Olle Jönsson, OK Hammaren, Sandviken.....	6	6	11	24	26	7	23	15	3	3	1.59.33
41)	Gerh. Kristianson, Överlida IK.....	21	12	12	12	28	8	22	17	4	4	2.00.22
42)	Ulf Löfgren, Hagaby G & IF, Örebro.....	13	14	12	11	26	12	23	10	5	6	2.00.34
43)	Sven O. Åsberg, OK Hedströmmen, Skinnskatteberg.....	22	9	15	16	31	7	21	13	4	4	2.00.53
44)	Anders Sellgren, IK Hakarpspojkarne, Huskvarna.....	15	9	27	12	28	6	17	13	4	4	2.01.16
45)	Sten Larsson, Farsta OK.....	16	7	14	12	33	9	25	11	4	5	2.01.35
46)	Arne Gustavsson, Hagaby G & IF, Örebro.....	13	9	11	12	32	13	24	10	5	4	2.01.37
47)	Leif Carlsson, Ulricehamns OK.....	21	7	15	17	31	7	24	10	5	6	2.03.35
48)	Bengt Karlsson, IF Viken, Amål.....	4	8	11	11	33	8	24	10	6	11	2.03.35
49)	Kjell Pettersson, OK Gipen, La Edet.....	2	6	14	26	26	9	25	11	4	4	2.06.02
50)	Per Ivermark, Tolereds AIK.....	7	11	23	16	25	8	20	11	4	7	2.06.32
51)	Rune Rådeström, Snättringe SK.....	16	7	25	14	29	11	20	11	5	4	2.07.27
52)	Nils Bohman, Skärffinnarna, Hyllstofta.....	14	7	12	25	25	11	26	11	5	4	2.07.47
53)	Anders Montelius, Gävle OK.....	6	6	24	16	24	11	24	13	5	6	2.10.18
54)	Willis Bylund, Sundsvalls OK.....	11	9	18	13	37	7	25	13	4	4	2.11.21
55)	Conny Pettersson, IFK Österåker.....	16	5	21	12	38	6	19	20	4	7	2.13.39
56)	Sven O. Lundin, Nybro OK.....	15	7	14	28	30	9	26	14	6	8	2.23.15
57)	Jerker Axelsson, Botnaryds IF.....	15	10	28	13	38	7	24	12	9	4	2.26.37

73 löpare var startberättigade, varav 5 dock ej startade. Av de 68 startande bröt 11.

I förbundsbladet SKOGSSPORT följer Du med allt som händer inom vår sjudande orienteringsidrott. Prenumeral!

Terräng- och bananalys

Önsketänkandet för bra nattbanor förutsätter ett lämpligt terrängparti. Det vore en viss överdrift att säga om markerna vid Fåfångarna, nordost om Uppsala, att de är terrängvänliga. Planbilden består i verkligheten av svårfunna stigar och skogsplanterade ångar. Skogen är ömsom tät och snårig, ömsom relativt öppen. Stenpartier och stor variation i sankmarkens utseende gör många orienterare villrådiga.

Allt detta ställer givetvis stora krav på banläggare och tävlingskontrollanter. Här blev arbetstemat inte så mycket finesser i delsträckningar o. dyl. utan mera ett undvikande av illegitima tävlingsmoment. Utan överdrift torde man kunna säga att varje kvadratmeter var nog rekognoscerad för att de tävlande skulle få någorlunda likvärdig terräng även vid olika vägar.

Damerna bjöds den bästa terrängen. Därtill hade de klara kontrollpunkter och ingen lykta var direkt svår. Ulla Lindkvists segrartid överskred den beräknade idealtiden med 2 sekunder!

Juniorer och seniorer fick i början av sina respektive banor bita i ganska så sura äpplen. Hans Holmberg var nu 3 minuter och Bertil Norman 6 minuter från idealtiden. Ingen lykta bedömdes som svår men oklara vägvälsbedömningar av de tävlande orsakade säkert många chanstagningar, som resulterade i »ofin» terräng med tidsförkluster som följde.

Slutkommentar: Ett relativt svårt natt-SM i ett arrangörsmässigt hårdjobbat parti.

av SOFT-kontrollanten Marthe Andersson

norra kanten på stora kärret. Upp på berget, berget rakt åt V, ner på ängsmarken och in i hörnet. Först där stannade jag till, tog noggrann riktning och stegade omsorgsfullt och hade lyktan på kornet när jag kikade över kanten på åsen. Det här var roligt.

TILL FJÄRDE tog jag mig en ordentlig funderare: höger och vänster verkade vara robusta vägval. Jag valde rakt på igen! Enligt principen att den närmaste vägen mellan två punkter ändock är den raka linjen. Dosan mot Fåfångarna ca 2 km bort och full rulle. Men efter bara ett par hundra meter fann jag terrängen vara rent besvärlig och ute på stigen tog

jag mig en ny funderare på vägvalet. Vänsteralternativet slopade jag omgående, där fanns för många svårframkomliga klapperstensfält och traktorvägen var alltför krokig för att dra nytta av.

Det högra var enklare orienteringsmässigt sett med just inte mer än två moment: 1. Stigen fram till diket efter 1 100 m. 2. Diket 1 400 m fram till vinkeln. Med hård forcering bör jag tjäna tid, tänkte jag. Stigen var bitvis svår att följa men det gick och sedan basade jag på en dryg kilometer i själva dikesfåran. Här var det verkligen besvärligt, all bränte som finns i Uppland verkade ha hamnat just här.

Jag nådde vinkeln och där gjordes and-

Distriktens numrering i resultatlistorna

1 Blekinge	9 Hälsingland	17 Södermanland
2 Bohuslän	10 Jämtland-Härjedalen	18 Uppland
3 Dalarna	11 Medelpad	19 Värmland
4 Dalsland	12 Norrbotten	20 Västerbotten
5 Gotland	13 Närke	21 Västergötland
6 Gästrikland	14 Skåne	22 Västmanland
7 Göteborg	15 Småland	23 Ångermanland
8 Halland	16 Stockholm	24 Östergötland

ra stoppet på den här långsträckan. Nu gällde det att få kontrollen, en liten mosse. Noga med riktning och mätning. Stegen var ute och kartan sade just ingenting. Stannade och släckte pannlampan och kikade ner i sänkan, men det var brant och jag räknade med att det eventuellt kunde vara den högra sänkan. Bäst att kolla diket bakom kontrollen. Hittade diket men lyckades krängla mig förbi ängsmarken och hamnade i ett stort kärr med vass upp till hakan. Körde tillbaka och fick ängsmarken och sedan var det en lätt match. Efter loppet fick jag av kontrollanterna veta att de sett mig när jag kikade ner i sänkan, de uppgav att jag varit borta fyra och en halv minut.

NU ILSKNADE JAG TILL, den där misen var retsam. Jag lyckades krängla in en högre växel och körde rakt på mot nästa lykta. Ingen risk att stanna för tidigt, den skulle ligga ute på kanten av berget. När det brändes kom också lyktan. Och där kom också nr 15, värmlänningen Möllberg (själv hade jag 14, så nog blev man påmind om att man inte ledde den här tävlingen).

Minst av allt är jag tilltalad av att göra sällskap med en kille som har tre minuter inne på mig så jag tog et piano och lät nr 15 bestämma sitt vägval till nästa. Han tog förstas det mest naturliga, en svag högersväng. Själv ställde jag då in dosan på V och räknade med att få se stigen efter 500 m, i annat fall kunna friska ut på gärdet 1 km bort. Stigen kom dock som på beställning och den var fin att löpa på också.

Nu kom något nytt in i bilden: störtregn. Jag fastnade därför för traktorvägen fram till stora landsvägen. Det gick undan och jag kände mig fint på hugget. Vek av till vänster efter landsvägen och räknade med att få se stigen till höger men det lyckades inte. Full rulle fram till gatulyktan 350 m bort. Vägen upp till torpet. Stannade för att mäta sträckan efter stigen, kollade sedan av stigskaalen i flykten och fick också med den sista lilla stigstumpen, som jag nog tyckte gick lite längre än kartan utvisade. Höjdkanten fram till kärrret, över kärrret och upp på höjden och så ner i sänkan där lyktan satt. Inte utan att jag tyckte att jag lyckats finfint på den sträckan.

SÅ VAR DET SJUNDE: dosan på V igen,

störtade ut mot stora gärdet. Hann kolla av en stor sten där det satt en röd lykta men den var inget för mej. Hamnade direkt i hörnet på gärdet, snett fram på stigen och följde den ned till kraftledningen. Mätte för säkerhets skull från blå kärrret och fick kartan att stämma fint fram till kontrollen.

Åttonde lyktan tyckte jag det var bäst att ta från Ö. Alltså rakt söderut, sänkan ut mot stora mossen där stigen dök upp som den skulle. Ville vara nog nu, stannade vid stigskalet och mätte återstoden fram till kontrollen. Drygt 200 m. Efter 175 m sprang jag av stigen, slog av på takten och tog lyktan perfekt.

Nu en lykta kvar. Valde att snåla med metrarna, tog riktningen rakt mot kontrollen och forcerade hårt. Fick jag inte syn på lyktan då stegen var ute räknade jag med att styra ut mot vägen, men det behövde jag aldrig — då stegen var ute obligatorisk fimpning av pannlampan och där rött sken och klart för en sista stämpling. Det här ska jag lägga på minnet eftersom det var sista gången för mej i ett natt-SM.

SNITSELN MOT MÅL. Speakern konstaterade att jag faktiskt hade den dittills bästa tiden. Inga ovationer dock den här gången. Men kanske hade jag en chans att placera mig bland de 10 främsta, i bästa fall bland de fem, särskilt som störtregnet höll i sig. Det gick en timme utan att någon hade bättre tid och när sista man var i mål hade det förunderliga hänt att jag fått ett SM-tecken igen!

Mitt krav hade varit att skilja mig med heder från uppgiften — och så går man sta och vinner. Just det helt oväntade i segern gjorde att detta var bland det skojigaste jag varit med om.

SKALL JAG VARA KRITISK kan jag väl säga att årets natt-SM inte går till historien som ett perfekt sådant, även om det råkade vara önskeföre för mej. Ska svensk nattorientering bestå, krävs noggrannare förberedelser av arrangörerna och större fordringar från SOFT, i annat fall skrämmer man folk från skogen. Jag tänker då i första hand på terrängvalet.

Fast jag bör förstås vara fullt belåten för min del, jag som fick ett SM-tecken på köpet på gamla dar.

Bertil Norman